

СОЦИАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА СВОБОДНОТО ВРЕМЕ И ПСИХОГЕОГРАФИЯ

Иво Велинов¹

Авторът реконструира видове мотивирани пътувания до Рилския манастир, България. С настоящия текст се прави опит за определяне на поклонничеството като форма на пътуване и необходимостта от посещението на свети места. По-нататък, идеята за поклонение пред свято място попада в полето на символните, теоретичните и културните репрезентации. Централни тук са изводите, които обобщават едно проучване на процесите на пътуване в православната българска традиция и текст. Динамиката на социалните промени и влиянието на миналото на всички нива бележат спецификата на социалната реалност и личното свободно време в ежедневието на хиперконсумиране.

Ключови думи: психогеография, свободно време, пътуване, поклонничество

Позициониране на изследван случай *in situ* чрез теоретични постановки

Настоящото изследване разглежда случаите, при които българинът посещава историческо и културно място. Тези случаи са представени чрез няколко различни изследователски интереса, в т.ч. културна география, религия и туризъм. Една от идеите при семиотика на културата е представянето на пространствения метаезик чрез теоретичните постановки на Школата в Тарту, Естония. Ако означаващите практики, които се отнасят до осъществяването на езика, са разглеждани след езиковите системи, то в съвременното ежедневие създаващите пространство практики привличат вниманието, след като са анализирани кодовете на пространствения ред.

¹ Ас. д-р Иво Велинов – Югоизточноевропейския център за семиотични изследвания, НБУ

Адрес за контакти: velinov.ivo@gmail.com

В *Изобретяване на всекидневието*, авторът д-р Серто описва ежедневно разказвани приключения, които едновременно произвеждат географии на действия и се отклоняват вътре в общите места на реда. Те нямат характеристиките на просто „допълнение“ към пешеходните изкази и към реториките на пътя, нито се „задоволяват“ да ги изместват и пренасят в полето на езика. В действителност тяхната роля е в организиране на процеса „ходене“, като правят пътуването *преди* или *докато* краката го изпълняват (д-р Серто, 1990: 193-212).

Светът на наратива е ключов момент при преминаването от външния/реалния свят към вътрешния/интимния за човека. Браун и Камбъл разглеждат митовете, историите, духовните и културни ценности като създават системи, чрез които дават възможности за разглеждане на архетипната структура на видовете наративни традиции. Камбъл решава да използва *мономита*, за да покаже тръгването на героя от обикновения свят, проследявайки неговите моменти на трансформация по време на пътуване, желанието за влизане в непознат свят, изграден от чужди до този момент събития за *културния герой*. Той описва общо седемнайсет етапа при пътуването на героя, които според изследователските цели могат да бъдат редуцирани до четири: 1) тръгването и културната промяна по време на пътуване; 2) преминавайки през процеса на културна трансформация, героят решава дали да се върне обратно в обикновения свят; 3) културният герой обикновено решава да се върне. Извършвайки това действие, героят се сблъсква с редица житейски неудобства по време на завръщането; 4) ако културният герой успешно се интегрира в обикновения свят след културната трансформация, той може да подобри заобикалящата го среда (Браун, 2000; Камбъл, 2001).

Друг автор, Бауман, в научни трудове определя проявите на фрагментация, дезинтеграция и субективизъм във всекидневния живот като нещо естествено. Той въвежда алегорията за *поклонник*, *турист* и *скитник*, като по този начин дава по-ясна представа за идентичността на модерния и постмодерния човек. Според автора, *поклонниците* определят края на XIX и началото на XX в., докато идентичността на постмодерния човек се открива чрез алегорията *турист*. При тази ситуация човек живее непрестанно в различни степени на несигурност. Тази несигурност в ежедневието дава основание да се направи връзка с алегорията за *поклонника* и по този начин да бъдат разгледани различни религиозни конотации относно как човек може да живее заобиколен от профанирани обекти *in situ*, част от които имат предназначението за философско преклонение пред свящото (Bauman, 1996: 18-36; 1997).

Поклонничество или за психогеографията и свободното време през XXI в.

За анализирането на културните процеси по време на пътуване и наративите при *българския пътешественик* тук се разглежда част от теоретичната постановка на Лотман за граничните състояния при определянето на

многообразните форми на индивидуалност. Тази индивидуалност е вплетена в различните личностни преживявания, които реализират процеса на транслиране от едно състояние в друго. Функцията на всяка граница, обособяваща се при гранични състояния, се свежда до ограничаване на проникването, филтрирането и адаптиращото преработване на външното във вътрешното. Лотман използва функциите на *семиосферата*, за да препрати към онези градивни елементи, чрез които се осъществява сигнификационния процес, състоящ се от знаци, текстове и знакови системи. По този начин, базисни емпирични анализи благоприятстват за процеса, свързан със създаването и интерпретацията на нови знаци и нови видове текст. Обобщено може да се каже, че имаме случай на семиотично пространство със специфични гранични състояния (Lotman, 1990, 2002: 573-576; Успенски, 2000). Всяка една граница или гранично състояние в общественото пространство не е изкуствено понятие, а най-важната функционална и структурна позиция, определяща същността на човешкото съзнание като „консумиращ орган“.

Българският пътешественик in situ

Ако се приеме, че на базата на видовете механизми за превод, обслужващи външните контакти, се изгражда структурата на *семиосферната граница*, общата граница на семиосферата се пресича с границите на отделните културни пространства при личността. Обобщено по този начин, това дава благоприятна възможност за анализиране наративите, предоставени от православните туристи *in situ*, реализирали пътуване през свободно време до свято място. Граничните състояния при българския православен турист се определят: а) при *междупличните гранични състояния* се забелязва висока честота на социални взаимодействия, прерастващи в комуникационни връзки, и даващи възможност за създаването на среда, в която лесно може нещо „да бъде разказано“ или „чуто“, скъсява се разстоянието между „пътуване“ и „разказване“; б) при *гранични състояния в пространството*, културната трансформация се открива като две различни състояния при пътуващия, разположена в пространството между следните две точки на трансформация: „преди пътуването“ и „след пътуването“. Най-силното поле за преминаване от едно гранично състояние в друго е между святото място и местожителството на изследваното лице. От тази позиция могат се очертаят два подхода, които разглежда семиотиката на пространството: експерименталният и културният; в) при *темпоралните гранични състояния* пътуването до свети места често свързва минало с настояще. Като придобиване на личен опит в процеса на пътуване, факторът време обикновено е представен чрез *права линия*. Ако времето се съпоставя с други подобни културни опити, то може да бъде представено като *кръговрат*; г) при *граничното състояние на придобиване на опит* поклонничеството има функциите на „терапевтично“ пътуване. Много често възстановяването от „физическо неразположение на тялото“ се свързва с въздействието на предмети, намиращи се на местата за поклонение; и, д) при *граничните състояния свързани със субект*, при които културната трансформация по

време на пътуване не е линейна величина. Тя е трудно установима, непредвидима, много често изпълнена с препятствия и изненади. За да се осъществи този вид гранично състояние е необходимо себеотдаване, дълго търпение и приспособимост. В повечето случаи няма две идентични пътувания, тъй като се проблематизира трансформирация процес до обекти от всекидневието с богато културологично значение и последващи репрезентации (Velinov, 2009).

Проблематиката, свързана с поклонничеството, най-често е разглеждана като социално движение (пътуване) в основните световни религии. През периода 2009-2011 г. бяха реализирани *in situ* интервюта сред туристи, предприемащи пътувания до *свети* за българите места. Получените резултатите показват, че образователният елемент при пътуване е водещ, дори и на място, натоварено с религиозно значение. От общо 55 анкетирани души за 2011 г., ползващи автобусен транспорт – 51 отразяват образователен мотив, 39 – получаване на допълнителна информация към образованието, а религиозно мотивирано пътуване се констатира при 37 души (вж. табл. 1.).

Таблица 1. Основни мотиви за посещение на *свети места* в България

Мотив за посещение	Брой на респонденти		
	Рилски манастир	Кръстова гора	Софийска Мала Света гора
Образователен	20	14	17
Допълнителна информация към образователен	14	14	11
Религиозен	12	20	5
Свързан с исторически аспекти	11	10	8
Съпреживяване на мястото „на живо“	10	9	8
Липса на достатъчно образователни дискусии в семейна среда	13	4	6
Стремж към основно личностно развитие	11	3	7
Изследователски (към архитектура/изкуство)	9	3	7
Естетически, философски	6	8	3
Социална интеракция с „другите“	7	7	2
Отпоч и забавление	8	5	2
Обмяна на информация с „другите“	6	5	1
Социална ангажираност (придружител за посещение)	6	5	-
Съществена част от основна трудова дейност или научно изследване	2	-	1

Съвременното придвижване на българина през личното си свободно време в *пространството* е форма на пътуване, където се забелязват различни културни мотивации за пътуване. Все по-често се забелязва конфликт, който е в непрекъснат процес между православна българска институция и огромно разнообразие от пристигащи туристически и поклоннически групи. Проучването на процесите на поклонничеството в православната българска традиция, както и откриването на неговото значение за българските туристи, преминава в изследване на видовете нагласи и впечатления на *туристите* според термините на Бауман (Bauman, 1996: 18-36; 1997). Това е изследователски процес, свързан със събирането на данни за техните възприятия и интерпретирането на значения.

Инструменти и процедура на собствено изследване

Разглежда се проблематиката с видовете посещаемост на Рилския манастир – Обект на ЮНЕСКО, от български православни туристи.

Представено е изследване *in situ* на 500 анкетиранни православни български посетители в района на Рилския манастир. На базата на анкетни карти, раздавани *преди* и *след пътуването* на *туристите*, по-долу е представена извадка на 485 души. Предварителният преглед на анкетните карти с данни показва, че има случаи с липсващи стойности. Анкетните карти на тези пътуващи бяха отстранени, за да се получи окончателния представителен набор от данни:

- 1) Възрастови групи: между 21-30 г. – 182 души; между 41-50 г. – 25 души; между 51-60 г. – 221; над 60 г. – 48; непосочили – 9;
- 2) Анкетиранни: жени – 331; мъже – 115; непосочили пол – 39.

Цели на собствено изследване

За целите на това проучване броят на анкетираните (485) е достатъчен, за да бъдат уточнени елементарни форми на практиките, организиращи пространството: *двуполюсността карта – маршрут*; процедурите на поставяне на граници или на разграничаване, водещи или неводещи до културна трансформация в съвременното българско общество. За разглеждането на *нови пътища* при пътуването до Рилския манастир, основни цели:

- 1) Да се представят видовете мотивирани пътувания в България за периода 2009-2012 г;
- 2) Да се изведе в научното пространство идеята за мотивирано пътуване до свято място, което се съотнася до българска общност с утвърдена историческа памет;
- 3) Да се обърне научноизследователско внимание на българския православен *поклонник* и *турист*, изследващ сигнификацията на Православието в почти всички културни форми.

Хипотези на базата на предварителни качествени анализи *in situ*

Предварителни проучвания на базата на качествени анализи под формата на дискусии и теренни интервюта спомогнаха да се открие един от най-важните фактори за мотивирано пътуване до културен и религиозен обект – високото ниво на образование, което влияе определящо върху межкултурния диалог и повишаване качеството на живот.

На следващ етап в изследването е използвана сред пътуващите скала от пет позиции. Получените данни при този допълнителен етап показват, че анкетираните българи могат да бъдат класифицирани в следните групи: 1) определено не съм вярващ/а; 2) не съм вярващ/а; 3) не мога да преценя дали съм вярващ/а; 4) вярващ/а със собствено разбиране за Православието; 5) православен/а християнин/ка. От дискусийни форми и интервюта с посетители в района на Обекта на ЮНЕСКО – Рилския манастир, към представителните извадки се прибавя изводът, че най-голямата група в българското православно общество, е групата на „вярващ/а със собствено разбиране за Православието“.

Културният компонент е изключително важен, тъй като културата и ценностите на обществото са здраво свързани в едно. Налице е засилен интерес относно философия на религиите, което е напълно нормален процес като се има предвид зараждащата се глобална култура, икономика, формите на държавно управление, както и динамиката в социалното развитие на личността в обществото.

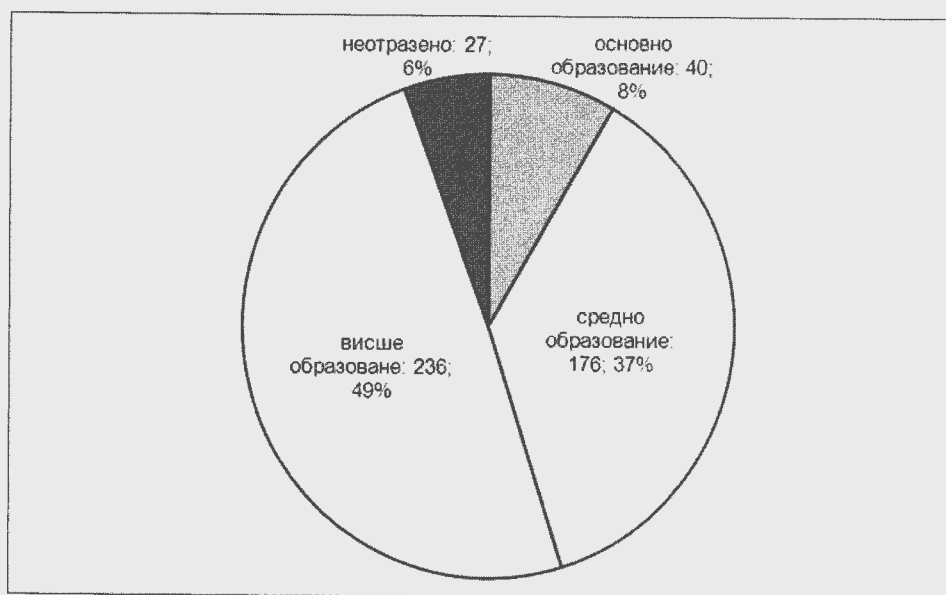
Хипотезите водят още по-далеч при изследване на *туриста*: всяко предприето пътуване до свято място е непрестанен процес на възраждане на православната традиция в България, която може да достигне до съвременния поклонник/турист в разбираем вариант единствено, когато има вербална и невербална комуникация с миналото на посетеното свято място. Остава обаче проблемът за бъдещи изследвания относно *културното средище Рилски манастир* и защо вниманието е насочено към дихотомията *турист/поклонник*, съобразено и с научното разглеждане на *Завета на св. Йоан Рилски* (Велинова, 2000).

Резултати от изследването *in situ* чрез анкетни карти

Разглежданите изследователски проблеми тук са конкретизирани чрез резултати от анкетни проучвания. За целия изследователски период 2009-2012 г. процентът на пътуващи с университетско образование нараства и показва тенденция на увеличаване.

Активно участие в поклонническите пътувания се забелязва при хората, които са на средна възраст между 41-60 години, след това в естествен ритъм спада.

За посочените българи важна роля играе преосмислянето на собствената им ценностна система благодарение на натрупания личен опит, финансова обезпеченост и свободно време за дейности, свързани с култура и пътувания. Повечето пътувания до Рилския манастир са популярни и се

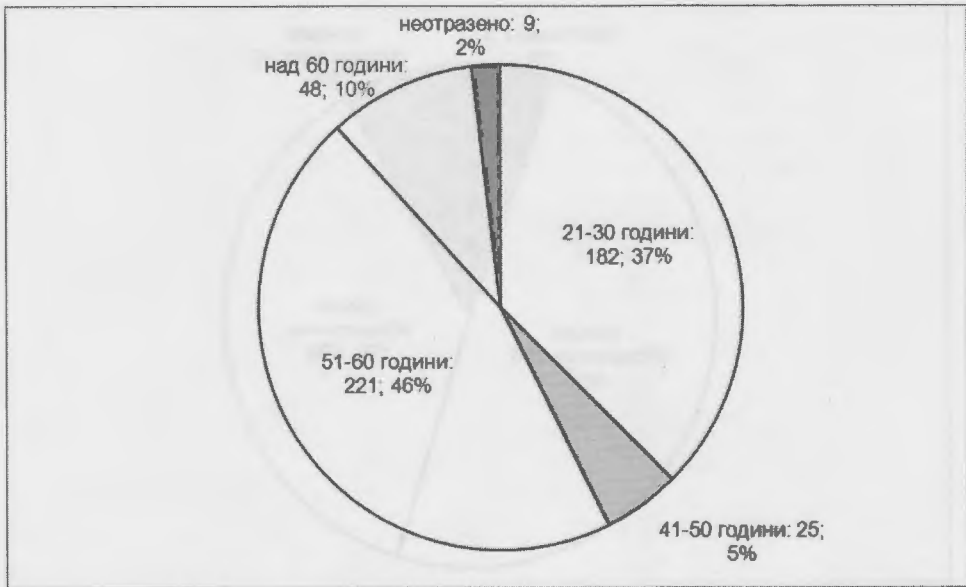
Фиг. 1. Ниво на образование: разпределение на посетителите *in situ*

предприемат от жените на средна възраст и от жени в пенсионна възраст. Това се допълва от факта, че в наши дни българката има и сравнително добър доход. Традиционно тя е тази, която осмисля свободното време на децата и организира семейните пътувания и почивки.

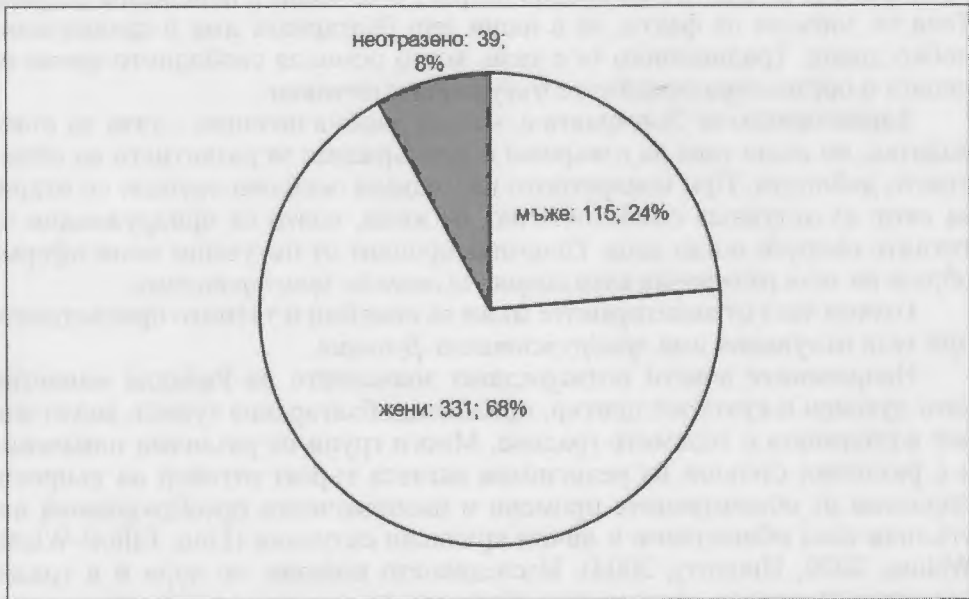
Характерното за българката е, че има двойна позиция – тази на ръководител, но също така да извършва и поддържащи за развитието на обществото дейности. При конкретното изследване *жената-турист* се открива като: а) пътуваща самостоятелно, б) жени, които са придружавани от техните съпрузи и/или деца. Големият процент от пътуващи жени оформя образа на тези пътувания като *сакрално женско пространство*.

Голяма част от анкетираните мъже са семейни и тяхното присъствието при тези пътувания има *придружителна функция*.

Направените анкети потвърждават значението на Рилския манастир като духовен и културен център, привличащ българския турист, който живее в столицата и големите градове. Много групи от различни поколения и с различни степени на религиозна нагласа търсят отговор на въпроси, породени от обществените промени и икономически преобразувания настъпили след обществени и лични кризисни ситуации (Finn, Elliott-White, Walton, 2000; Иродоту, 2004). Изследването показва, че дори и в традиционното българско православно общество, където няма характерните специфични форми на поклонничество, се установяват форми на религиозна принадлежност. Поклонниците в днешно време определят своите форми на поклонничество като начин, който им помага да заздравят културни-

Фиг. 2. Посетители *in situ*: разпределение по възрастови групи

Фиг. 3. Пътуващи жени *in situ*: сакрално женско пространство

те и духовни ценности в рамките на традиционните православни духовни центрове (Eliade, 1954; Браун, 2000; Камбъл, 2001). Дори пътуванията в България, за които в общественото пространство може да се коментира, че не са поклоннически, показват едно задоволително определение за *мотивирано психогеографско пътуване*. Този вид пътувания се обособяват като неразривна духовна част при изграждането на нравствените основи на обществения живот в България. Въпреки огрубената духовна действителност, същността на обществото представлява духовно-нравствено единство с православни основи (Проданов и Владимиров, 2006).

При типологизирането на *съвременните видове пътувания* през свободното време на българина до/в Рилския манастир, се правят конкретни изводи, че това е: а) процес на пътуване от едно място до друго; б) процес на придобиване на опит и култура; в) процес на културно-религиозно пътуване (тук се има предвид по-широкото понятие – поклонничество); г) процес на духовно пътуване.

От изброените процеси, при които се наблюдава индивидуална културна трансформация, може да се каже, че всяко едно от тези видове пътувания се проявява в зависимост от индивидуалното израстване на всеки един човек. Ако се обърне поглед назад в историята на човечеството ще се установи, че за да развие и покаже човек своите възможности, е трябвало да премине през всички тези пътувания. В съвременна България процесите на културна трансформация при посещаване на сакрални обекти – *Рилски манастир* и *аязмото*, започват като съвкупност от влияние и въздействие на българската история, архитектура и иконография. Участниците, от своя страна, се определят като вярващи според *тяхното разбиране за Православие*: религиозността при изследвания пътник силно зависи от неговото ниво на образование според установените образователни рамки.

Обсъждане и възможности за бъдещи изследвания

Допълнителното разглеждане на един културологичен текст в Православието като *Завета на св. Йоан Рилски*, датиращ според източници от 941 г. сл. Хр., предполага експлицитно откриването на *модела за поклонничество* в българската православна общност, който е свързан имплицитно с духовните наставления в българската православна традиция (Дуйчев, 1990; Велинова, 2000; Минкова и Трифонов, 2003). Общобългарското значение на св. Йоан Рилски е основната тема, която ги подчертава и обединява. Именно чрез това обединяване може да се разпознае архетипа на поклонничеството като *психогеографско мотивирано пътуване*, което е проявление в българските православни пътувания в изследвания период 2009-2012 г. и определя Рилския манастир като *свято място*, ако се приемат теоретичните постановки на редица изследователи за „свято“ или „сакрално“ място (Успенски, 2000; Браун, 2000; Камбъл, 2001).

За *психогеографско мотивирано пътуване* в България се правят следните основни обобщения:

1) Специфична потребност от комуникация. Човек се нуждае от подкрепа, наставления и съмишленици за *духовната си трансформация*;

2) Конструктивна специфика на религиозно действие в православно-българско общество. Формиращата личността роля на *Евхаристията* – всички са равни пред Божиите очи, и нейното културологично осъзнаване от българина;

3) Един от социокултурните изводи, подлежащ на допълнителни психологични изследвания, които може да се направят относно *поклонника като метафора*, е неговото вътрешно измерение и духовен мир. Водещото при това състояние е нагласата и проявленията, които започват с най-съкровеното при човека, преди да бъдат показани, ако изобщо биват изразявани (Lakoff&Johnson, 1987; Lotman, 1990; Успенски, 2000). Подобни състояния са трудни за анализиране, но случаите с емоционалната нагласа при *посетителя*, когато влиза в православен храм, неговото/нейното преклонение пред иконите, участието в песнопенията, почитта пред мощите и светостта на човека/светеца Йоан Рилски, са предпоставка за социокултурни анализи и интерпретации за вътрешното състояние на *поклонника*. Тези външни проявления се съотнасят до вътрешната потребност;

4) За дефиниране на придобития културен опит през свободното време може да се вземе предвид *употребата на култура* при туриста. Такъв подход предполага и редица проблеми, свързани с въпроса: *Какви видове енциклопедични натрупвания би трябвало да се имат предвид при посещаването на свети места в България?* Един от подходите може да разглежда да културните посещения като визуална метафора, свързана с културни и религиозни годишни събития, широко представяна чрез медиите (Lotman, 1990; MacCannell, 1999; Успенски, 2000).

5) Българският православен пътник интензивно започва да посещава онези културни пространства, които имат определено значение за него. Според изследвания на тема за „посетено туристическо място“, много от известните географски места губят онази търсена *новост* след 1990 г., докато други, непознати до тогава, се появяват в културната и духовна *географска туристическа карта* на посетителя (Finn, Elliott-White, Walton, 2000; Punch, 2005; Velinov, 2009).

Теоретичните позиции на Бауман и Маккенъл отстояват във времето за бъдещи научни изследвания. Според тяхната терминология, съвременната дума *турист* е подвластна на времето, в което живеем и нейното значение непрекъснато се променя. Традиционните представи за семейно посещение на манастири и свети места остават в близкото минало, за да бъдат заместени от много по-сложни модели, като тези на *културни участници*, които активно изпълняват различни роли и пренасят разнообразна културна традиция чрез новите технологии, модели на комуникация и консумативност (Bauman, 1996, стр. 18-36; 1997; MacCannell, 1999). От друга страна, ако думата турист е в непрекъснато променяне, то *изначалното пътуване/движение* във време и пространство се опитва да оцелее и да остане непреходно (Eliade, 1954). Като следствие от това, е наложително да се прави разграничение между значението на думата турист и думата поклон-

ник, когато научните интереси са насочени към организация на свободното време и експлоатирането на обекти *in situ*. Туристът и поклонникът виждат едни и същи неща, но туристът в повечето случаи пренебрегва видовете носители на културни значения при посещаването и интерпретирането на термина *свято място*. Поклонниците са в непрекъснато търсене на пътуване, което им дава „нов живот”. В повечето случаи тяхното търсене не приключва с *психогеографско пътуване до свято място*, а продължава до откриване на „святото” в ежедневно хиперконсумиране.

Abstract

Author makes a reconstruction of motivated visits to Rila Monastery, Bulgaria. The present paper is to define the pilgrimage as travelling and necessity of visiting sacred places. Farther, the idea of devotion to sacred place is situated in the field of symbolical, theoretical and cultural representations. The main presented results summarizing a research of travelling processes in the context of Bulgarian Orthodox tradition and text. Dynamics of social challenges and being under the influence of the past register the specifics of social reality and leisure that may be operating in the time of hyper-consumption.

Keywords: psychogeography, leisure, travelling, pilgrimage

ЛИТЕРАТУРА

- Браун, П. (2000). Култът към светците. София: Агата.
- Велинова, В. (2000). Заветът на св. Иван Рилски. Из архивното наследство на Иван Дуйчев. Съст., предговор и ред. София: Princesp.
- Дуйчев, Ив. (1990). Рилският светец и неговата обител. (1947: Фотот. изд.). София: Интерпрес-67.
- Дьо Серто, М. (2002). Изобретяване на всекидневието. София: Лик.
- Знеполски, И. (2006). Политика и религия или търсене на нови основи на морален живот. В: Около Чарлз Тейлър. Религия и политика. Безпокойствата на модерността. София: Дом на науките за човека и обществото, 17-28
- Иродоту, Ст. (2004). Православие и постмодерност. Науч. редактор Христов, Л. София: Парадигма.
- Камбъл, Дж. (2001). Силата на мита : Разговор с Бил Мойърс. София: Хемус.
- Минкова, Ст., Трифонов, Т. (2003). Български дух, душевност и духовност през вековете. София: Памет.
- Проданов, В., Владимиров, Л. (2006). Ще оцелее ли българският народ през XXI век? Васил Проданов (отг. редактор). БАН: Институт за философски изследвания. София: Захарий Стоянов.
- Успенски, Б. (2000). Семиотика на културата. Съчинения, т. 2. София: Славика.
- Фотев, Г. (1999). Криза на легитимността. София: Проф. Марин Дринов.
- Bauman, Z. (1996). From Pilgrim to Tourist – or a Short History of Identity. In: Hall, S. (Ed.), Questions of Cultural Identity, (p. 18-36). London: Sage Publications.
- Bauman, Z. (1997). Postmodernity and its Discontents. Cambridge: Polity.
- Eliade, M. (1954). The Myth of the Eternal Return. Princeton: Princeton University Press.
- Finn, M., Elliott-White, M., Walton, M. (2000). Tourism and Leisure Research Methods: Data Collection, Analysis, and Interpretation. Harlow: Longman Pub Group.

- Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G., Johnson, M. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories reveal about the Mind*.
Chicago: University of Chicago Press.
- Lotman, Ju. (1990). *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*. Shukman, A. (Trans.), Introduction by Umberto Eco. London & New York: I. B. Tauris & Co Ltd.
- Lotman, Ju. (2002). *Semiotics of the individual and society*. In: *Sign Systems Studies* 30 (2). Tartu: Tartu University Press, 573-576.
- MacCannell, D. (1999). *The Tourist. A New Theory of the Leisure Class*. Berkeley: University of California Press.
- Punch, K.F. (2005). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches*. London: Sage Publications.
- Velinov, Iv. Ivo (2007). *A Semiotic Approach to a Sacred Place in Bulgaria*. In: *Semiotics, image and narration*. Sofia: New Bulgarian University, 89-95.
- Velinov, Iv. Ivo (2009). *Pilgrimage in Bulgaria since 1990: a cultural approach*. In: *Deltario* 3. University of Western Macedonia: Greece, 57-66.

Ас. д-р Иво Велинов работи като преподавател в Югоизточноевропейския център за семиотични изследвания, Нов български университет. Специализирал е в Тартуско-московската семиотична школа (Културна семиотика), гр. Тарту, Естония. Професионалните му интереси са в областта на социосемиотика, икономика и социология на личността. Има специализации в областта на културната политика на ЮНЕСКО и натрупан личен опит в социология на административната практика у нас. Негови публикации има в сборници на университети в Италия, Естония и Гърция.

Dr. Ivo Velinov has worked as assistant professor in South-East European Centre for Semiotic Studies, New Bulgarian University. He has a study period as research assistant in Tartu-Moscow Semiotic School (Cultural Semiotics), Tartu, Estonia. His research interests are in sociosemiotics, economics and sociology of personality. His papers are published in scientific volumes in Italy, Estonia, and Greece.